

3/8/84

EL LENGUATGE

Dignar-se

Segons el Diccionari Fabra, el verb *dignar*, que s'usa sempre amb un reforç pronominal, *dignar-se* demana un complement (representat per un infinitiu) introduït per la preposició *a*: *No va dignar-se a respondre. Senyor, digneu-vos a escoltar-nos.* La Gran Enciclopèdia Catalana, reproduint el segon dels exemples indicats, confirma el règim preposicional que el Fabra atribueix a *dignar-se*. (El Diccionari que deriva de l'Enciclopèdia, en canvi, havent inexplicablement prescindit d'exemples de l'ús de *dignar-se*, deixa d'aclarir al consultant una cosa tan important com és el règim del verb.) Tanmateix, no és pas gens clar que *dignar-se* demani un complement introduït per la preposició *a*. En els exemples recollits pel Diccionari Alcover-Moll, n'hi ha dos (Lacavalleria) de règim directe i un altre amb l'infinitiu introduït per la preposició *de*. Coromines tampoc no veu clar aquest règim, que el Fabra atribueix a *dignar-se*, i després de referir-s'hi (DECLC) hi afegeix: "però em sembla que sempre ha estat més usual la irreprouxable construcció sense preposició, que és la que ja apareix en Laca-

valleria (...): no he sentit mai altra cosa, ni en recordo casos escrits, algun cop sí *dignar-se de*". Cal afegir-hi, encara, que la Gramàtica de Fabra de 1956 no inclou *dignar-se* entre els verbs que demanen un complement d'objecte introduït per la preposició *a*, sinó, en una nota de la pàg. 86. (no sabem, però, si del mateix Fabra), entre aquells que simplement admeten que l'infinitiu que fa de complement acusatiu sigui introduït per la preposició *de*.

L'ús més general que coneixem és, com diu Coromines, sense preposició (un exemple tot recent de Ferran de Pol en el darrer número de "Serra d'Or"), encara que no ens manquen exemples amb la preposició *a*, concretament de Pere Calders i de Joan Sales, sens dubte influïts per la normativa fabriana. Hi ha, però, un fet revelador: les possibilitats de pronominalització de l'infinitiu complement de *dignar-se*. Ni sembla possible d'ésser representat per *hi*, com és normal en el cas dels verbs que regeixen *a* (*accedir, aténir-se, etc.*) ni per *ho* (amb què *dignar-se* s'hauria d'excloure de la referida nota de la Gramàtica de 1956): amb el complement ja esmentat abans, diríem *No es dignen o No es dignen fer-ho*. Veiem, així, *dignar-se* com un verb més aviat semimodal (no en pot dependre sinó un infinitiu, com *poder* o *gostar*), mereixedor, sense dubte, d'ésser revisat en el Diccionari normatiu.

Albert Jané